

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ТРЕНЕРСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ І ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВИДІВ СПОРТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 10 від 29.08.2025 р.)

Голова Науково-методичної ради

 Оксана ШИНКАРУК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХОРЕОГРАФІЧНА КРИТИКА**

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

спеціальність: ВА88 (В6 Перформативні мистецтва та А7 Фізична культура і спорт)

спеціалізація: В6.03 Хореографічне мистецтво

міждисциплінарна освітньо-наукова програма:

Хореографія і танцювальні види спорту

статус навчальної дисципліни: обов'язкова

код дисципліни в міждисциплінарній освітньо-науковій програмі: ОК.ЦС 6

мова навчання: українська

Київ – 2025

Розробники:

Ганна ВЕСЕЛОВСЬКА, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри хореографії та танцювальних видів спорту, hveselovska@uni-sport.edu.ua;

Лілія КОЗИНКО, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри хореографії та танцювальних видів спорту, lkozynko@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою хореографії і танцювальних видів спорту
(засідання кафедри, протокол №1 від 27.08.2025 р.)

Завідувач кафедри _____ канд. фіз. вих. і спорту, доц. Ігор СОРОНОВИЧ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

«Хореографія і танцювальні види спорту» _____ Лілія КОЗИНКО

Начальник навчально-методичного відділу _____ Ольга Д'ЯЧЕНКО

Начальник відділу

забезпечення якості вищої освіти _____ Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна спрямована на формування визначених міждисциплінарною освітньо-науковою програмою загальних та спеціальних компетентностей, здатності розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру, зокрема здатності: до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; виявляти, ставити та вирішувати проблеми; до усвідомлення місця та ролі хореографічної культури у сучасному соціокультурному просторі; виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії; здатності виявляти та вирішувати проблеми (дослідницькі, творчі, організаційні) у сфері фахової діяльності; здійснювати дослідницьку діяльність у сфері хореографії; до художньо-критичної діяльності у сфері хореографії; до планування та проведення фундаментальних та прикладних досліджень сфери хореографії. Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС. Основні теми: поняття хореографічної критики в контексті історії танцю й балету; хореографічна критика і танцювальні практики модернізму й авангарду; хореографічна критика в Україні другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.; хореографічні форми другої половини ХХ століття та їхнє аналітичне критичне осмислення; аналітика танцю на сучасному етапі; хореографічна критика та соціальні мережі. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену.

Abstract of the discipline.

The discipline is aimed at developing specific interdisciplinary educational and scientific program general and special competencies, the ability to solve research and/or innovative problems, in particular the ability to: search for, process, and analyze information from various sources; abstract thinking, analysis, and synthesis; identify, pose, and solve problems; understand the place and role of choreographic culture in the modern sociocultural space; identify the latest trends and promising directions in the development of choreography; identify and solve problems (research, creative, organizational) in the field of professional activity; conduct research in the field of choreography; to artistic and critical activity in the field of choreography; to planning and conducting fundamental and applied research in the field of choreography. The scope of the discipline is 3 ECTS credits. Main topics: the concept of choreographic criticism in the context of the history of dance and ballet; choreographic criticism and dance practices of modernism and avant-garde; choreographic criticism in Ukraine in the second half of the 19th – first half of the 20th centuries; choreographic forms of the second half of the 20th century and their analytical critical interpretation; dance analytics at the present stage; choreographic criticism and social networks. The final grade is formed taking into account the results of current control and exam.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів цілісної та логічно-послідовної системи знань щодо художньо-критичної діяльності у сфері хореографічного мистецтва; здатності виявляти та вирішувати проблеми (дослідницькі, творчі, організаційні) у сфері фахової діяльності; усвідомлення місця та ролі хореографічної культури у сучасному соціокультурному просторі; виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії; здійснювати дослідницьку діяльність у сфері хореографії; до художньо-критичної діяльності у сфері хореографії; до планування та проведення фундаментальних та прикладних досліджень сфери хореографії.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Хореографічна критика» відповідно до міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Хореографія і танцювальні види спорту» для другого (магістерського) рівня вищої освіти для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю ВА88

Шифр	Компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі у хореографії та у сфері фізичної культури і спорту у процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК02	Здатність генерувати нові ідеї(креативність).
ЗК05	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК08	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК10	Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні компетентності	
СК01	Усвідомлення місця та ролі хореографічної культури у сучасному соціокультурному просторі, здатність виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії.
СК02	Здатність виявляти та вирішувати проблеми (дослідницькі, творчі, організаційні) у сфері фахової діяльності.
СК03	Здатність здійснювати дослідницьку діяльність у сфері хореографії.
СК04	Здатність до художньо-критичної діяльності у сфері хореографії.
СК10	Усвідомлення синтетичної природи хореографічного мистецтва та багатоманітності його можливих зв'язків з іншими мистецтвами у хореографічному творі.
СК15	Здатність здійснювати художньо-просвітницьку діяльність з

	метою пропаганди хореографічного мистецтва.
СК17	Здатність до планування та проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень сфери хореографії.

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	4		20		66	90
Заочна	2		8		80	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях, уміннях та навичках, сформованих у процесі опанування базових навчальних дисциплін відповідної спеціальності.

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього			
		л.	прак.	с. р.		л.	прак.	с. р.
Тема 1. Поняття хореографічної критики в контексті історії танцю й балету	12	1	3	8	12	1	1	10
Тема 2. Хореографічна критика і танцювальні практики модернізму й авангарду	12	1	3	8	12	1	1	10
Тема 3. Хореографічна критика в Україні другої половини XIX – першої половини XX ст.	18	1	3	14	18		2	16
Тема 4. Хореографічні форми другої половини XX століття та їхнє	16	1	3	12	16		2	14

аналітичне критичне осмислення								
Тема 5. Аналітика танцю на сучасному етапі	16		4	12	16		1	15
Тема 6. Хореографічна критика та соціальні мережі	16		4	12	16		1	15
Всього	90	4	20	66	90	2	8	80

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Поняття хореографічної критики в контексті історії танцю й балету.

Панорамний огляд становлення хореографічної критики в історичній ретроспективі. Митці-репрезентанти критичної думки щодо хореографії і танцю (Ж.-Б. Мольєр, Ж. Люлі, Д. Дідро, Й. С. Бах, Г. Квітка-Основ'яненко, Т. Шевченко, Е. Дега, О. Екстер). Основні завдання критики: розгляд, тлумачення та оцінка мистецьких творів, Обмежене трактування критики, як вказівки на недоліки. Функції хореографічної критики: інформаційна, аксіологічна, інтерпретаційна, просвітницька, виховна, прогностична. Критика як оціночне судження та як спосіб комунікації.

Тема 2. Хореографічна критика і танцювальні практики модернізму й авангарду.

Балетні й танцювальні експерименти модерністів та авангардистів, їхнє осмислення мистецтвознавчою критикою. Танцювальні експерименти першої половини XX ст. та авангардні балети Ж. Кокто, М. Фореггера, М. Дисковського в рецепції критики хореографії. Аналітика феномену популярного танцю в Європі та США першої половини XX ст. Танець як соціальне явище в оцінці критики.

Тема 3. Хореографічна критика в Україні другої половини XIX – першої половини XX ст.

Українські критики хореографії та їхній доробок 1920-1950-х рр. Хореографічна спадщина П. Вірського, В. Вронського, А. Шекери та інших у розгляді критиків. Основні жанри хореографічної критики: есе, рецензія, огляд, інтерв'ю. Публіцистичні та нарисові особливості критичного письма.

Тема 4. Хореографічні форми другої половини XX століття та їхнє аналітичне осмислення критикою.

Традиційні та новітні хореографічні форми другої половини XX ст. Критика та аналітика танцювальних експериментів Піни Бауш, Мері Вігман та ін.

Різноманітні напрямки танцю в розгляді критики. Аналіз балетних і танцювальних вистав провідних хореографів світу.

Тема 5. Аналітика танцю на сучасному етапі.

Аналітичні та комунікативні навички критика хореографії. Коментування виконавської техніки, фіксування деталей хореографії на письмі. Особливості критичної діяльності танцювального оглядача. Танець як складова популярної культури.

Тема 6. Хореографічна критика та соціальні мережі.

Танцювальне мистецтво в соціальних мережах та відгуки на нього. «Мережева» критика: Facebook, Tik-Tok, Instagram тощо. Хореографічна критика в Youtube-просторі. Мережева критика як інструмент репрезентації незалежного погляду, можливість інформування, розширення аудиторії. Обговорення творчих, організаційних проблем танцювального мистецтва на мережевих платформах.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Поняття хореографічної критики в контексті історії танцю й балету	1. Художники як «критики» танцю (на прикладі творчості А. Вато, Е. Дега, В. Меллера, О. Екстер). 2. Письменники і поети як «критики» танцю (на прикладі творчості Т. Шевченка, І. Нечуя-Левицького та ін.)	3	1
Тема 2. Хореографічна критика і танцювальні практики модернізму й авангарду	3. Балетні експерименти Жана Кокто: теоретичні й практичні аспекти	3	1
Тема 3. Хореографічна критика в Україні другої половини XIX – першої половини XX ст.	4. Творчий доробок Юрія Станішевського – провідного критика балету в Україні другої половини	3	2

	XX ст.		
Тема 4. Хореографічні форми другої половини XX століття та їхнє аналітичне критичне осмислення	5. Письмовий відгук на кіноепізод, у якому представлено сучасні хореографічні форми, балет, соціальний танець	3	2
Тема 5. Аналітика танцю на сучасному етапі	6. Балетмейстерська творчість Радю Поклітару та його учнів в оптиці критики 7. Хореографія балетів Аніко Рехвіашвілі	4	1
Тема 6. Хореографічна критика та соціальні мережі	8. Відеопрезентація «Я – танцювальний блогер»	4	1
Всього		20	8

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Тема 1. Поняття хореографічної критики в контексті історії танцю й балету	1. Проаналізувати дослідження М. Черняєва «Історичний нарис балету в Харкові (1780-1880)». За його матеріалами описати в есе на вибір: 2. Проаналізувати публікації А. Підлипської 3. Написати есе «Митець як критик хореографії» (обрати постать митця довільно)	8	10
Тема 2. Хореографічна критика і танцювальні практики модернізму й авангарду	4. Підготувати нарис «Популярні танці в міжвоєнній Європі та Америці»	8	10
Тема 3. Хореографічна критика в Україні другої половини XIX – першої половини XX	5. Проаналізувати публікації Ю. Станішевського на сторінках періодичних видань, зокрема журналів «Мистецтво», «Музика»	14	16

ст.	та ін.		
Тема 4. Хореографічні форми другої половини ХХ століття та їхнє аналітичне критичне осмислення	6. Підготувати презентацію «Сучасні хореографічні форми в кіно»	12	14
Тема 5. Аналітика танцю на сучасному етапі	7. Провести розгорнутий аналіз однієї з сучасних танцювальних вистав	12	15
Тема 6. Хореографічна критика та соціальні мережі	8. Зробити огляд однієї із соціальних мереж, щодо представлення в ній танцю, хореографії, балету.	12	15
Всього		66	80

Очікувані результати навчання з дисципліни: формування визначених міждисциплінарною освітньо-науковою програмою загальних та фахових компетентностей спрямованих на науково-дослідну діяльність у сфері закладів вищої освіти завдяки:

знанням: підходів до проведення дослідницької діяльності у сфері хореографії; до художньо-критичної діяльності у сфері хореографії; усвідомлення синтетичної природи хореографічного мистецтва та багатоманітності його можливих зв'язків з іншими мистецтвами у хореографічному творі; з планування та проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень сфери хореографії;

вмінням: пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; абстрактного мислення, аналізу та синтезу; виявляти, ставити та вирішувати проблеми; усвідомлення місця та ролі хореографічної культури у сучасному соціокультурному просторі; виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії; здійснювати художньо-просвітницьку діяльність з метою пропаганди хореографічного мистецтва.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни «Хореографічна критика» відповідно до міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Хореографія і танцювальні види спорту» для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю ВА88

Шифр	Програмні результати навчання
РН 1	Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для провадження педагогічної, адміністративно-управлінської, балетмейстерської, науково-дослідної діяльності в сфері хореографії.
РН 5	Вміти аргументувати, упорядковувати факти, аналізувати, порівнювати, класифікувати, робити висновки у процесі науково-дослідної діяльності.

РН 6	Виявляти тенденції та перспективи розвитку хореографічної культури у процесі аналітичного осмислення подій та фактів минулого та сучасності.
РН 8	Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі аналізу феноменів хореографічної культури.
РН 9	Володіти навичками художньо-критичного осмислення явищ хореографічної культури сучасності в контексті загальномистецького поступу.
РН 20	Популяризувати хореографічне мистецтво у процесі різноаспектної художньо-просвітницької діяльності.
РН 22	Проводити різноаспектні наукові дослідження (фундаментальні та прикладні) з проблем хореографічної культури, демонструючи володіння навичками збору, аналітико-синтетичної обробки інформації, дотримуючись принципів системності та послідовності, аргументувати висновки і презентувати.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин.

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 35 балів, до екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Використовується такий розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Форма контролю	Кількість балів за тему Денна форма навчання	Кількість балів за тему Заочна форма навчання
Тема 1. Поняття хореографічної критики в контексті історії танцю й балету	1. Перевірка есе на тему «Митець як критик хореографії»; 2. Перевірка засвоєної інформації при опрацюванні вказаних джерел	10 10 Всього 20	10 10 Всього 20
Тема 2. Хореографічна критика і танцювальні практики модернізму й авангарду	3. Перевірка нарису на тему «Популярні танці в міжвоєнній Європі та Америці»	20	20
Тема 3. Хореографічна критика в Україні другої половини XIX – першої половини XX ст.	4. Перевірка засвоєної інформації щодо творчого доробку Ю. Станішевського	10	10
Тема 4. Хореографічні форми другої половини XX століття та їхнє аналітичне критичне осмислення	5. Перевірка презентації «Сучасні хореографічні форми в кіно»	10	10
Тема 5. Аналітика танцю на сучасному етапі	6. Перевірка розгорнутого аналізу однієї з вистав	20	20
Тема 6. . Хореографічна критика та соціальні мережі	7. Перевірка підготовленого відеоблогу	20	20
Всього		100	100

Підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми за поточне та підсумкове оцінювання і не може перевищувати 100 балів.

Переведення балів в оцінку

Кількість балів	Екзамен	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74		
35 – 59	Незадовільно	Незараховано

	(дає право на перекладання)	(дає право на перекладання)
0-34	Незадовільно (не дає право на перекладання)	Незараховано (не дає право на перекладання)

Інструменти та обладнання

Мультимедійне та аудіовізуальне устаткування, доступ до мережі Інтернет, аудиторія, хмарні сервіси організації синхронного відеозв'язку ZOOM та Google Meet (ліцензійна/корпоративна версія), інформаційне забезпечення НУФВСУ – ресурси бібліотеки; сторінка навчальної дисципліни на платформі Moodle (<https://dn.uni-sport.edu.ua/>).

Основні і допоміжні джерела для вивчення курсу: Основні інформаційні джерела

1. Бігус О.О., Маншилін О.О., Кондратюк Д.О. Сучасний танець. Колектив авторів, К. : Видавництво Ліра-К, 2016.
2. Бойчук Б. Навіщо про це говорю: Вибрані статті. Театр, Балет, Література. Львів : ЛА «Піраміда», 2017. 430 с.
3. Брокетт О., Гілді Ф. Історія театру. Л. : Літопис, 2014. 730 с.
4. Веселовська Г. Театральні-балетні візії Тараса Шевченка як художня модель його поетичної творчості // Науковий вісник Київського Національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого. Вип. 14. – К., 2014. – С. 8–13.
5. Герц І., Мова Л., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець : шляхи творчого вдосконалення: навчальний посібник. К. : Вид. центр КНУКіМ, 2021. 241 с.
6. Дальсарт Франсуа, Система виразності людини / Пер. з англ. М. Шкарабана. К. : Театр-лабораторія «Nesctntes», 1998. – 28 с.
7. Жак-Далькроз Еміль. Евритмія / Пер. з англ.. М. Шкарабана. – К.: Театр-лабораторія «Nesctntes», 1998. – 44 с.
8. Загайкевич М. П. Драматургія балету. К. : Наукова думка, 1978. 258 с.
9. Кокуленко Б. Степова Терпсихора. – Кіровоград : Степ, 1999. 213 с.
10. Курінна М. Сучасний погляд на історію Давнього Риму в Національній опері України (рецензія на балетну прем'єру «Юлій Цезар»). *Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії*. 2018. Вип. 18. С. 280–282.
11. Павлюк Т.С. Українське балетмейстерське мистецтво (II половина XX ст.). К. : Вид. центр КНУКіМ, 2017. 230 с.

12. Пастернакова М. Українська жінка в хореографії. Вінніпег; Едмонтон: Союз українок Канади, 1963. 217 с.
13. Підлипська А. Концептуально-сміслові поле балетної критики в Радянській Україні 1920–1930-х років : монографія. К. : Ліра-К, 2021. 382 с.
14. Плахотнюк О. А. Стилi та напрямки сучасного хореографічного мистецтва. Л. : ЦТДЮГ, 2009. 80 с.
15. Погоріла М. Трансформація класичного танцю в авторському балетному театрі Олексія Ратманського // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії '2016 : зб. наук. праць. Київ : ІПСМ НАМ України, 2016. Вип. 8 (19). С. 64–70.
16. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ – поч.. ХХІ століття : історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія. К. : ПП «Астроя». 2020. 327 с.
17. Станішевський Ю. О. Балетний театр України: 225 років історії. Київ : Музична Україна, 2003. 440 с.
18. Тулянцева А. А. Балет «Княгиня Ольга» та фольк-опера «Коли цвіте папороть» Є. Станковича на сцені Дніпропетровського академічного театру опери та балету // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв № 3'2016. С. 66 -69.
19. Українське хореографічне мистецтво в контексті світової художньої культури (сучасний поліжанровий дискурс) : колективна монографія / за заг. ред. О.А. Плахотнюк, Л. : Сполом, 2020. 316 с.
20. Чепалов О. І. Хореографічний театр. Західної Європи ХХ ст.: монографія. – Х.: ХДАК, 2007. 344 с.
21. Шабаліна О. М. Пластичність. Мова. Тіло. К.: ФОП Поліщук О.В., 2017. 194 с.
22. Шариков Д. Неокласицизм у хореографічній культурі: генеза і концепція балетного театру. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 334 с.
23. Bausch Pina. Tanztheater. – К. Kieser Verlag. Dr. Klaus, Munchen, 2008. 300 с.
24. Bremser M. Fifty contemporary choreographers. London, New York, 2005. 313 p.
25. New German Dance Studies, Edited by Susan Manning, and Lucia Ruprecht. Champaign: University of Illinois Press, 2012. 283 p.

Допоміжні інформаційні джерела:

1. Береза Р. Сергій Лифарь. Біографія. – Л.: Апріорі. 2021. 152 с.
2. Веселовська Г. Сучасне театральне мистецтво: навч. посіб. – К. : НАКККіМ, 2014.
3. Дідро Дені. Парадокс про актора. – К. : Мистецтво, 1966. 146 с.
4. Козинко Л.Л. Український танець «Гопак»: від зародження до сучасної сценічної практики виконання // Танцювальні студії: Науковий

- журнал. Том 5, № 1, 2022. К. : Видавничий центр КНУКіМ, 2022. С. 17-28.
5. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст. : витоки, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія / М. М. Погребняк. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2015. 312 с.
 6. Чурпіта Т. М. Микола Трегубов: життя і творчість. К. : НАКККіМ, 2018. 141 с.
 7. Шариков Д. Contemporary dance. – К.: КиМУ, 2010. 170 с.
 8. Шариков Д. І. Класифікація сучасної хореографії. – К. : Видавець Карпенко В. М., 2008. 168 с.
 9. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури. Філософія балету та онтологія танцю. К. : КиМУ, 2013. – Ч. І. – 204 с.
 10. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії. – К. : ДАКККіМ, 2006. 184 с.
 11. Юрій Станішевський у спогадах сучасників / авт.-упоряд. Т. Швачко. К.: Музична Україна, 2016. 224 с.
 12. Яців Р. Оленка Гердан-Заклинська. Життя і творчість : біографічний нарис. Л. : Інститут народознавства НАН України ; Львівська національна академія мистецтв, 2013. 60 с.
 13. Dance and technology, moving towards media productions/ ed. Dinkla S. and Lecker M. Berlin : Alexander Verlag, 2002.
 14. Lee C. Ballet in Western Culture: A History of its Origins and Evolution. – Great Britain: Routledge, 2002. 384 p.

Допоміжні електронні ресурси:

1. Ballet / Encyclopedia URL : <https://www.encyclopedia.com/literature-and-arts/performing-arts/dance/ballet>
2. Ballet dance. Britannica. URL: <https://www.britannica.com/art/ballet>
3. Ballet Encyclopedia / the Ballet. URL: <https://www.the-ballet.com/encyclopedia.php>
4. International Encyclopedia of Dance. 6-Vol. Editor: Selma Jeanne Cohen. New York ; Oxford : Oxford University Press. 2004. – 4048 p.